

Stema României

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată, să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume,
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți mărețe umbre: Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate, ori moarte“, strigă toți!

Versurile imnului național al României aparțin lui Andrei Mureșanu (1816-1863), poet, ziarist, traducător. Poemul „Un răsunet“, scris de Mureșanu în timpul Revoluției de la 1848, a fost pus pe muzică de către Gheorghe Ucenescu, cântăreț la biserica Sfântul Nicolae din Scheii Brașovului. Acesta a adaptat melodia „Din sânul maicii mele“, compusă de Anton Pann (1796-1854), la poezia lui Mureșanu și i-a dat titlul după primul vers al poeziei: „Deșteaptă-te, române!“. Imediat după instaurarea dictaturii comuniste, odată cu abdicarea regelui Mihai I (30 decembrie 1947), „Deșteaptă-te, române!“, ca și alte marșuri și cântece patriotice, a fost interzis, intonarea ori fredonarea lor fiind pedepsite cu ani grei de închisoare. Constituția României, din anul 1991, prevede la articolul 12, alineatul 3: „Imnul Național al României este **Deșteaptă-te, române!**“.

Nenea directorul

după George Șovu

Băiețelul plângea lângă una dintre ferestrele culoarului. Cu bărbia sprijinită de pervaz, privea în curtea școlii.

Un bărbat înalt, puțin adus de spate, cu părul bogat, s-a apropiat de el și i-a întreat blând:

– Ce e cu tine? Ce s-a întâmplat? De ce plângi?

Din ochii negri și strălucitori ai copilului au ieșit la iveală două perle fierbinți.

– Cum te cheamă? În ce clasă ești?

– Ionuț!

– Ionuț și mai cum?

– Ionuț Popa.

– Îmi pare bine, Ionuț Popa! Numele meu este Alexandru Mocanu.

Acum, fiindcă am făcut cunoștință, te rog să-mi spui în ce clasă ești și ce s-a întâmplat.

– Nene, dar matale cine sunteți?

– Eu sunt directorul școlii, Ionuț. Eu sunt nenea directorul.

– Nene director, vreau acasă! Nu-mi place la școală!

– Bine, am înțeles! spuse directorul, pornind cu băiatul de mână de-a lungul coridorului.

Ajungând în dreptul unei uși, pe care scria *Laboratorul de Științele Naturii*, au intrat. Copilul a dat cu ochii de un vultur, de un porc mistreț, de un acvariu...

– Iată o căprioară! strigă Ionuț. Vai, ce de păsărele!

– Mă bucur că-ți plac! Acum hai să vedem și alte locuri!

Au mers la sala de sport, apoi au vizitat câteva săli de clasă, iar Ionuț a văzut mulți copii din blocul lui care învățau la această școală. Se simțea mândru că era de mână cu nenea directorul. Toți copiii se ridicau din bănci și spuneau în cor: „Bună ziua!”

Cel mai mult i-a plăcut în sala în care un loc gol, într-o bancă, îl aștepta. Și doamna lui era cea mai frumoasă dintre toate cele pe care le văzuse în școală.

– Acum vrei să rămâi la școală, Ionuț? întrebă directorul.

– Da! răspunse copilul cu fața toată numai zâmbet, așezându-se la locul lui în bancă.

pervaz: partea de jos a tocului unei ferestre

perlă: piatră semi-prețioasă, (aici) lacrimi

Să înțelegem textul!

1. De ce plângea Ionuț Popa?
2. Cu cine a făcut cunoștință băiatul?
3. Cum a încercat directorul să-l liniștească pe băiat?
4. De ce a hotărât copilul să rămână la școală?
5. Citiți textul, respectând intonația cerută de semnele de punctuație.
6. Citiți textul pe roluri.
7. Citiți enunțurile din care aflați: cum se prezintă directorul școlii, cum salută elevii, ce hotărâre ia băiatul.
8. Alcătuiți enunțuri cu ajutorul cuvintelor explicate la vocabular.
9. Explicați titlul textului.
10. Transcrieți ultimele trei alineate ale textului.

Verificați-vă cunoștințele!

1. Demonstrați că textul „Nenea directorul” este un text narativ.
2. Discutați despre: așezarea și importanța ilustrației, așezarea titlului și a numelui autorului, așezarea textului în pagină.
3. Delimitați textul în fragmente cu ajutorul planului simplu de idei:
  1. Băiatul plânge pe holul școlii.
  2. Ionuț Popa face cunoștință cu directorul școlii.
  3. Directorul îi prezintă băiatului școala.
  4. Ionuț Popa dorește să rămână la școală.
4. Povestiți, oral, fiecare fragment.
5. Citiți enunțul în care băiatul se prezintă corect.
6. Explicați de ce i se părea băiatului că doamna lui este cea mai frumoasă.
7. Povestiți în scris, la alegere, unul dintre fragmentele textului.
8. Scrieți ideile principale sub formă de întrebări.

Joc de rol

● Realizați dialoguri pentru următoarele situații: *mergeți la bibliotecă, vă întâlniți cu un coleg, cereți mamei bani pentru o carte, sunteți într-un magazin.*

Folosiți corect formulele de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare.

Exprimați-vă părerea!

1. Considerați că Ionuț Popa greșea spunându-i directorului școlii *nene*? Explicați.
2. Au fost situații asemănătoare în clasa voastră? Exemplificați.

Vei să știi?

Citește: „Cheia”, „Domnu' Trandafir”, de Mihail Sadoveanu.

Cartea. Rolul ilustrațiilor

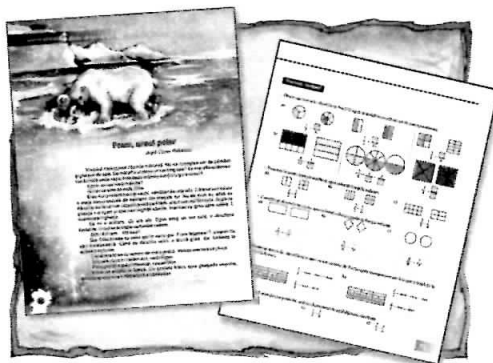
Verificați-vă cunoștințele!

1. Amintiți-vă elementele componente ale unei cărți.
2. Precizați importanța copertelor, a paginilor și a cuprinsului.
3. Spuneți ce lecție se află la pagina 73 din manualul de *Limba și literatura română*.
4. Numiți tipul de litere folosite pe copertele cărților din imaginea alăturată.
5. Prezentați, pe scurt, ultima carte citită.

Descoperiți singuri!

1. Precizați din ce fel de carte face parte fiecare pagină dată.
2. Stabiliți elementele care v-au ajutat să realizați corespondența între pagină și felul cărții.
3. Discutați despre importanța folosirii ilustrațiilor într-o carte. Exemplificați.

Rețineți!

Între mesajul transmis de ilustrația ce însoțește un text și mesajul transmis de text trebuie să existe legătură.

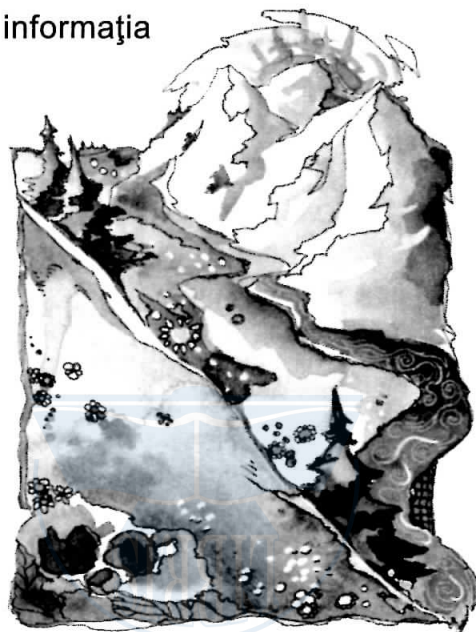
În ilustrații pot exista elemente care completează informația transmisă de către text.

Folosiți-vă cunoștințele!

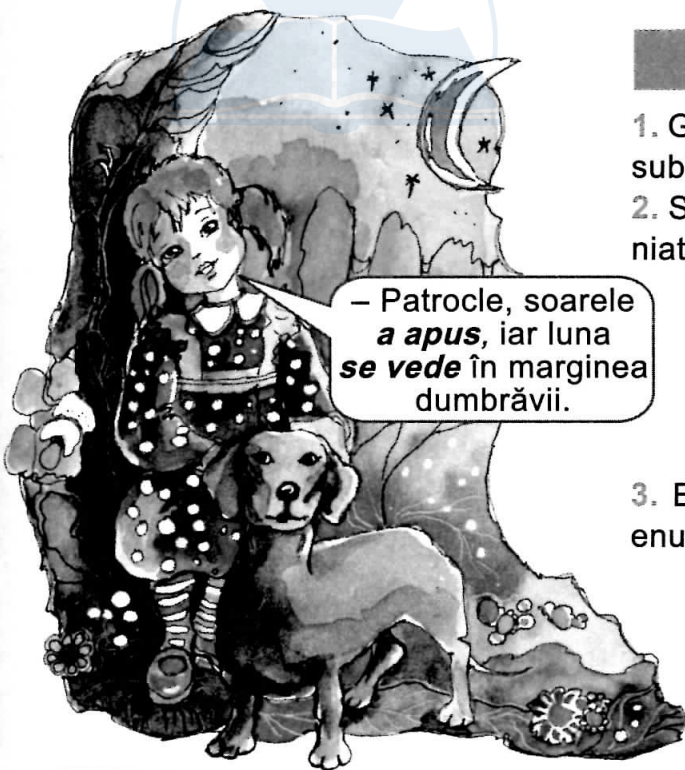
1. Precizați în ce manual ar putea fi folosită imaginea alăturată. Argumentați.
2. Realizați un desen pentru o lectură citită de voi și prezentați-l colegilor.

Portofoliu

- Redă în desene conținutul textelor: „Balada unui greier mic“, de G. Topîrceanu, „Cucoșul“, de Emil Gârleanu.

Cuvântul. Cuvinte cu aceeași formă, dar cu sens diferit

✓ Verificați-vă cunoștințele!

1. Găsiți cuvinte cu înțeles asemănător pentru cele subliniate în dialogul alăturat.
2. Spuneți cuvinte cu înțeles opus cuvintelor subliniate din versurile următoare.

„Ea **vine** de la moară;
Și **jos** în ulicioară
Punându-și sacul, iacă
Nu-l poate **ridica**.”

George Coșbuc – „Rea de plată”

3. Explicați înțelesul cuvintelor care se repetă în enunțurile date.

*Am depus banii la bancă.
S-a așezat pe o bancă în parc.
Pe cer au apărut multe stele.
Îți cersă ai încredere în mine.*

Rețineți!

În limba română unele cuvinte au formă identică și sens total diferit.

Unele cuvinte au formă identică, sens diferit și se pronunță diferit (**acele cărți și acele de cusut**).

Folosiți-vă cunoștințele!

1. Formulați câte două enunțuri cu sensurile diferite ale cuvintelor: *leu, vară, răs, somn, lin*.
2. Alcătuiți enunțuri în care cuvintele *poartă, ceară* și *car* să denumească întâi un obiect, apoi o acțiune.
3. Redactați un scurt text în care să folosiți ambele sensuri ale cuvintelor *păr, par, leu, broască*.

Exprimați-vă părerea!

• Consultați un dicționar și explicați sensul diferit al cuvintelor *lamă, șiret, nea*.

Lucrați în echipă!

• Selectați unele cuvinte din versurile următoare și alcătuiți enunțuri cu sensurile lor diferite.

„Abonații mei la mei
Sunt vreo nouă porumbei.
Vin la mine în temeiu
Că eu sunt nenea cu meiu.
Le mai dau și eu mălai
Și mă întrebă:– Dar mei n-ai?
Căci noi mei și alte boabe
Am mânca, din băniți, roabe.”

Marin Sorescu – „Abonații mei la mei”